

CERTIFICATIESCHEMA VOOR PLANTAARDIGE PRODUCTEN uit de open teelt

Criteria voor Aardbeien

Datum van ingang:	1 januari 2013
Herziening per:	1 januari 2014
Vastgesteld door:	SMK
Code:	AP&V.2-PP.11
Volgnummer:	MK.2

Publicatie van dit schema onder voorbehoud van tussentijdse wijzigingen. Het meest recente certificatieschema en eventuele 'aanvullende besluiten' staan gepubliceerd op www.smk.nl. Het woordmerk en het beeldmerk (logo) Milieukeur zijn wettelijk beschermd en gedeponeerd bij het Benelux Merkenbureau onder nummer 0516647. Bij onterecht gebruik van het woordmerk of het beeldmerk worden sancties opgelegd.

SMK

1. Specifieke criteria voor aardbeien

Tekortkomingen:

→ bij initiële audit moet aan alle eisen voldaan zijn om voor certificatie in aanmerking te komen (geen major of minor tekortkomingen)

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie	Niveau/sanctie
0.0	<ul style="list-style-type: none"> – Iedere certificaathouder en eventuele deelnemers moet(en) aan de algemene eisen (Algemene Eisen bij Milieukeur en Barometercertificatieschema's) voldoen. Deze Algemene Eisen bij Milieukeur en Barometercertificatieschema's staan apart vermeld bij elke productgroep en / of dienst – Iedere certificaathouder en eventuele deelnemers moet(en) aan de specifieke criteria voor de betreffende productgroep voldoen – Een ketenregisseur die zelf geen product produceert of be-/verwerkt behoeft alleen aan de eisen voor ketenregie te voldoen. 	Vigerende versie op website SMK bij productgroep en / of dienst.	

1 Reikwijdte criteria, aanmelding, afmelding, frequentie audits

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie	Niveau
1.1	<u>Reikwijdte criteria:</u> <ul style="list-style-type: none"> – Indien op het bedrijf geteelde plantaardige producten gemiddeld 75% van de teeltperiode of langer buiten wordt geteeld of in overwarmde tunnels valt het product in zijn geheel onder het certificatieschema Milieukeur Plantaardige Producten uit de open teelt – Het product moet volledig voldoen aan de criteria van het certificatieschema Milieukeur Plantaardige Producten uit de open teelt. 	Controleer of het product voldoet aan de definitie.	
1.2	<u>Aanmelding:</u> <ul style="list-style-type: none"> – Producten moeten 1 maand voor zaai- of plantdatum) worden aangemeld – Aanmelding voor certificatie op basis van kanalisatie kan elk moment van het jaar plaatsvinden. 	Controleer of aanmelding volgens criteria is gebeurd.	
A1.1	De criteria voor Milieukeur aardbeien zijn van toepassing op alle open aardbeienteelten (productie en vermeerdering), inclusief de teelten in overwarmde tunnels.	Controleer of de hele bedrijfsproductie is aangemeld voor Milieukeur.	
1.3	Deelname met de totale bedrijfsproductie van het product is verplicht. Als uitzondering hierop geldt dat bedrijven, groter dan 100 ha, een deel van de productie van een product kunnen aanmelden voor Milieukeur indien: <ul style="list-style-type: none"> – de teelt van een product over meerdere uiteenliggende percelen/ bedrijfseenheden is verdeeld. – de logistieke scheiding van het Milieukeurproduct aantoonbaar is geborgd – het gebruik en de registratie van gewasbeschermingsmiddelen en bemestingsmiddelen controleerbaar zijn – hiertoe een plan is opgesteld, dat door de certificatie-instelling bij de beginaudit is goedgekeurd. 	Controleer of de gehele productie van een product is aangemeld voor Milieukeur of dat aan de voorwaarden voor de uitzonderingen wordt voldaan.	

1.4	<p><u>Afmelding:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Indien gedurende het teeltseizoen een deel van een product wordt afgemeld kan het overige deel Milieukeur behouden indien aantoonbaar kan worden gewaarborgd dat de afzet van de Milieukeurproducten niet vermengd kan worden met de afzet van de afgemelde niet - Milieukeurproducten. 	<p>Controleer administratief en visueel beoordelen of aantoonbaar kan worden geborgd dat Milieukeurproduct niet worden vermengd met de afgemelde niet Milieukeurproducten</p>	
1.5	<p><u>Frequentie audits:</u> Een <u>initiële audit</u> voor nieuw aangemelde bedrijven bestaat uit een beginaudit en een de teeltauudit. Bij de beginaudit bij een nieuw aangemeld bedrijf geldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alle bedrijfsplannen zijn aanwezig en aannemelijk maken dat de producten op basis van deze plannen gedurende het hele jaar aan Milieukeur kunnen voldoen. – Opnemen voorraden bemestings- en gewasbeschermingsmiddelen. Op basis van de teeltauudit kan het product worden gecertificeerd als blijkt dat in de laatste 6 maanden voorafgaand aan de teelt audit geen overschrijdingen van de eisen zijn geconstateerd. De teeltauudit wordt in het groeiseizoen uitgevoerd, voorafgaand aan de oogst. <p>Bedrijven die ook volgend seizoen voor het keurmerk Milieukeur in aanmerking willen komen, vallen onder de <u>periodieke audits</u> en hebben aanvullend een einaudit/beginaudit met als aanvullende eis het doorrekenen van het gebruik aan bemestings- en gewasbeschermingsmiddelen over het totale teeltseizoen. Een bedrijf dat geen einaudit laat doen of bij einaudit niet voldoet aan de eisen wordt voor het volgende jaar uitgesloten van Milieukeur.</p> <p>De periodieke audits op een Milieukeurbedrijf bestaan uit een beginaudit, minimaal één teeltauudit en een einaudit, waarbij geldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Per jaar vinden twee bedrijfsaudits plaats. Bedrijven die twee achtereenvolgende jaren het Milieukeurcertificaat hebben behaald (met maximaal 1 major per audit), kunnen met één jaarlijkse bedrijfsaudit toe. De begin- en einaudit en teeltauudit (zie hieronder) kunnen daarbij gelijktijdig plaatsvinden. – De beginaudit is een administratieve en visuele audit op het bedrijf. De beginaudit kan plaatsvinden bij de certificatie-instelling, indien de ingevulde checklist, het gewasbeschermings- en bemestingsplan en de voorraadlijst worden toegestuurd en een extra check tijdens de teeltauudit plaatsvindt op de visueel te beoordelen eisen. – De teeltauudit is een audit op het bedrijf tijdens het teeltseizoen. – De einaudit vindt plaats na de teelt op het bedrijf. De einaudit is een administratieve audit en mag na het eerste teeltseizoen samenvallen met de beginaudit van het daaropvolgende jaar. De administratieve audit kan plaatsvinden bij de certificatie-instelling, indien de ingevulde checklist, de registraties, de eindvoorraadlijst en de aankoopfacturen worden toegestuurd, en een extra check tijdens de teeltauudit plaatsvindt. – Het residu onderzoek (onaangekondigd) mag samenvallen met de teeltauudit. 		

1.2 Verplichte eisen

- bij initiële audit moet aan alle eisen voldaan zijn om voor certificatie in aanmerking te komen
- bij vervolgaudits telt iedere tekortkoming als een major tekortkoming

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
3 Bemesting		
3.1	<u>Stikstofgebruiksnormen:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Op bedrijfsniveau voldoen aan gebruiksnormen voor stikstof uitgesplitst naar gewas en grondsoort (zie bijlage II) - Indien gewassen niet in bijlage II zijn opgenomen kunnen de hectares van deze gewassen buiten beschouwing worden gelaten. 	Controleer of de stikstofgebruiksnorm voldoet aan de gestelde norm en bepaald is volgens de vereiste berekeningen.
3.2	<u>Fosfaatgebruiksnormen:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Op bedrijfsniveau voldoen aan de gebruiksnorm voor fosfaat, gebaseerd op de fosfaattoestand van de bodem (zie bijlage II). - Het hiervoor noodzakelijke grondonderzoek wordt volgens het wettelijke protocol uitgevoerd en is vier jaar geldig. Kopieën van de resultaten van het volledige grondonderzoek moeten worden overlegd. (zie bijlage II). 	Controleer of de fosfaatgebruiksnorm voldoet aan de gestelde norm en bepaald is volgens de vereiste berekeningen.
3.3	<u>Bemestingsplan</u> <ul style="list-style-type: none"> - Er is een bemestingsplan voor het gehele bedrijf aanwezig, opgesteld door vakbekwame* adviseur of vakbekwame* teler waarmee wordt aangetoond dat aan de gestelde eisen kan worden voldaan (zie bijlage I) - Alle perceel/gewascombinaties zijn opgenomen in het plan - Het bemestingsplan wordt minimaal één maal per jaar voorafgaand aan de teelt geactualiseerd en 5 jaar bewaard. <ul style="list-style-type: none"> • In het bemestingsplan voor stikstof moet worden vermeld: <ul style="list-style-type: none"> - totale aanvoer van stikstof uit organische- en kunstmest, per hectare en per perceel; - berekende hoeveelheid werkzame stikstof uit organische mest; - bodemvoorraad stikstof. - analyseresultaat N-mineraal monster. • In het bemestingsplan voor fosfaat moet worden vermeld: <ul style="list-style-type: none"> - totale aanvoer van fosfaat uit organische- en kunstmest, per hectare en per perceel; - Pw-getal per perceel. De analyse daarvan mag niet ouder zijn dan 4 jaar. <p>* Vakbekwaam houdt in dat de teler of adviseur met een relevant diploma en/of getuigschrift kan aantonen, dat hij/zij in staat is om bijvoorbeeld een berekening voor de hoeveelheid meststoffen te kunnen uitvoeren, en kennis heeft van de hoeveelheid meststoffen die een gewas nodig heeft.</p>	Controleer of het bemestingsplan voldoet aan de gestelde normen. Controleer de kwalificaties van de opsteller van het bemestingsplan

Nr.	 criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
A3.1	<u>Stikstofbemonstering</u> <ul style="list-style-type: none"> - De planning van de stikstofbemesting is gebaseerd op een N-mineraal monster per perceel, genomen in het voorjaar. - De N-mineraal analyses worden uitgevoerd door een daartoe ISO 17025 geaccrediteerd laboratorium. <p>en/of</p> <ul style="list-style-type: none"> - De stikstofbemesting wordt gestuurd door aantoonbaar gebruik te maken van <ul style="list-style-type: none"> • crop-scan, • nitracheck • stikstofbijmeststelsysteem, zoals dat door bijvoorbeeld BLGG of door een andere door SMK erkende organisatie wordt verstrekt. 	<p>Controleer administratief of stikstofbemonstering en analyse volgens eisen zijn uitgevoerd.</p> <p>Controleer de analyse-rapporten van een ISO 17025 geaccrediteerd laboratorium.</p> <p>Controleer of alternatieve instrumenten zijn gebruikt voor de N-mineraal monsters.</p>
3.4	<u>Registratie</u> <ul style="list-style-type: none"> - Registreer volledige inkoop, voorraad, verbruik stikstof- en fosfaathoudende meststoffen (inclusief organische meststoffen) - Registreer dagelijks gebruik (dosering, datum, volledige naam meststof, naam toepasser) meststoffen op perceelsniveau. 	<p>Controleer of registratie aanwezig is en conform de richtlijnen is ingevuld.</p>
3.5	<ul style="list-style-type: none"> - Keuring van de kunstmeststrooier mag niet ouder zijn dan 4 jaar en wordt uitgevoerd door een vakbekwame deskundige conform de richtlijnen van de EN 13739 - De verplichte keuring geldt niet voor kunstmeststrooiers met een werkbreedte kleiner dan 12 meter. - In andere landen van Europa (m.u.v. Nederland) geldt: Voor de kunstmeststrooier en overige bemestingsapparatuur wordt een vierjaarlijkse kalibratie uitgevoerd door een vakbekwame* deskundige, waarbij de afwijking van de bemestingsgift maximaal $\pm 5\%$ mag bedragen. 	<p>Controleer of keuringsrapport aan de voorgeschreven criteria voldoet.</p>
3.6	<p>Registreer onderhoudswerkzaamheden aan bemestingsapparatuur, inclusief de werkzaamheden ten behoeve van kalibraties.</p>	<p>Controleer of onderhoudsregistraties voldoen.</p>
3.7	<ul style="list-style-type: none"> - Het cadmiumgehalte in de toegepaste fosfaatmeststoffen mag maximaal 20 mg/kg fosfaat bedragen. - Het cadmiumgehalte van de gebruikte fosfaatmeststoffen moet worden aangetoond met een certificaat of schriftelijke verklaring (ondertekend en gedateerd) van de leverancier. 	<p>Controleer of het cadmiumgehalte voldoet</p>
3.8	<ul style="list-style-type: none"> - Onbewerkte mest (bijvoorbeeld drijfmest) mag tot uiterlijk 1 augustus worden toegepast - Tot 1 september mag alleen organische mest worden gebruikt die een bewerking heeft ondergaan, met N-werkingscoëfficiënt van minimaal 80%. - Na 1 september gelden de wettelijk toegelaten meststoffen. 	<p>Controleer bemestingsregistraties op het toepassen van onbewerkte mest.</p>

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
3.9	<ul style="list-style-type: none">- Compost (of overige organische materialen) voldoet aan de hieronder genoemde wettelijke eisen (opgenomen in de Meststoffenwet) voor wat betreft de gehalten aan zware metalen- Dit moet worden aangetoond aan de hand van een certificaat of analyserapport opgesteld door een hiervoor ISO 17025 geaccrediteerd laboratorium.- Een door producent en leverancier ondertekend vervoersbewijs waarin wordt verwezen naar het analyserapport geldt ook als zodanig. <p style="margin-left: 40px;">Cadmium: < 1 mg/kg ds Chroom: < 50 mg/kg ds Koper: < 90 mg/kg ds Kwik: < 0,3 mg/kg ds Nikkel: < 20 mg/kg ds Lood: < 100 mg/kg ds Zink: < 290 mg/kg ds Arseen: < 15 mg/kg ds</p>	Controleer aan de hand van analyserapport of vervoersbewijs of samenstelling compost voldoet.
3.10	- Het gebruik van slib is niet toegestaan.	Controleer of slib is toegepast in bemestingsregistratie.

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4 Gewasbescherming		
4.1	<ul style="list-style-type: none"> - Alleen middelen die voorkomen op de lijsten van toegestane gewasbeschermingsmiddelen voor Milieukeur (zie bijlage IV) mogen worden toegepast - Hierbij zijn de in deze lijsten genoemde maximale doseringen, de toepassingsperiode en eventuele aanvullende gebruiksvoorschriften van kracht - Daarnaast zijn ook stoffen toegestaan die voorkomen op de RUB-lijst (Regeling Uitzondering Bestrijdingsmiddelen) (bijlage IVa). - Voor zaaizaadontsmetting, zaadcoating of stekmiddelen zijn alle wettelijk toegelaten middelen toegestaan - Gewasbeschermingsmiddelen waarvan de wettelijke toelating en de eventuele opgebruikregeling meer dan een half jaar is verlopen, mogen niet op het bedrijf aanwezig zijn - Veiligheidstermijnen voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor aanvang van de oogst moeten worden gehanteerd. - De in bijlage IV genoemde eisen voor driftreductie gelden voor toepassing op het totale perceel, grenzend aan oppervlaktewater. <p>Toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pleksgewijze toepassing wordt gedefinieerd als een toepassing op maximaal 10% van een hectare product. Dat betekent dat op een hectare 10% van de toegestane dosering mag worden toegepast in het geval een middel voor alle producten mag worden gebruikt - In het geval op een perceel meerdere producten staan waarvoor verschillende toelatingen gelden, betekent dit dat de 10% wordt berekend over de oppervlakte binnen het perceel waarop de producten worden geteeld waarvoor de toelating geldt - Pleksgewijze toepassing wordt berekend over het totale perceel, inclusief eventuele grasbanen en/of zwarte stroken. 	<p>Controleer of toepassing gewasbeschermingsmiddelen volgens norm verloopt.</p> <p>Het juiste gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt beoordeeld aan de hand van een administratieve beoordeling van de gewasbeschermingsmiddelen-registratie, een fysieke beoordeling van de aanwezige middelen in de middelenkast en het nemen van residu monsters op het bedrijf. Uit de gewasbeschermingsmiddelenregistratie moet blijken dat de aanvullende gebruiksvoorschriften (zoals genoemd in de lijsten met toegestane middelen) zijn nageleefd.</p> <p><u>Doseringen</u></p> <p>Bij de beginaudit vindt een inventarisatie van de bestrijdingsmiddelenkast plaats. Bij teeltauudit tijdens het teeltseizoen wordt de verbruiksregistratie doorgenomen. Beoordeeld wordt of aan de eisen wordt voldaan. Bij einaudit wordt het verbruik berekend door het verschil te bepalen tussen de beginvoorraad (opgenomen bij de beginaudit) en de aankopen tijdens de teelt (m.b.v. facturen) en de na de teelt daadwerkelijk aanwezige voorraad van de bestrijdingsmiddelen in de bestrijdingsmiddelenkast. Het berekende verbruik wordt vergeleken met de registratie van het verbruik van de bestrijdingsmiddelen.</p>
4.2	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks vindt een residuonderzoek plaats. De inhoud hiervan wordt in bijlage 3 beschreven 	
A4.1	<ul style="list-style-type: none"> - Voor de teelt van aardbeien geldt bijlage IV.e: 	

Nr.	 criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.3	<p>– Een aantal gewasbeschermingsmiddelen is aangemerkt als milieubelastend. Voor elke toepassing van een milieubelastend middel en voor elke toepassing van aandachtstoffen* worden per ha maluspunten toegekend. Zie hiervoor de bijlagen met toegestane gewasbeschermingsmiddelen</p> <p>– De maluspunten voor toepassing van milieubelastende middelen / aandachtstoffen voor het waterleven komen te vervallen indien de rand van het perceel minimaal 14 m is verwijderd van de insteek van de sloot</p> <p>– Het aantal maluspunten wordt berekend aan de hand van de toegepaste dosering ten opzichte van de etiket dosering en afgerond op eentiende. Bij gebruik van bijvoorbeeld een halve dosering, mag het aantal maluspunten worden gehalveerd.</p> <p>*Aandachtstoffen waterschappen en drinkwaterbedrijven/ bestrijdingsmiddelenatlas: 2,4 D, Captan, Esfenvaleraat, Glyfosaat, Imidacloprid, Isoproturon**, Lambda cyhalothrin, Mecoprop (MCP), MCPA, Pyridaben**, Teflubenzuron**.</p> <p>Aandachtstoffen SZW lijst: Amitrol, Cyproconazool, Fenpropimorf, Flumioxazin, Glufosinaat-ammonium, Linuron, Maneb**, Mancozeb Metconazool**</p> <p>**niet opgenomen in lijsten met toegestane middelen.</p> <p>Let op:</p> <p>Een maluspunt voor de toepassing van milieubelastende middelen wordt niet toegekend als de toepassing aantoonbaar en controleerbaar onder de 100 milieubelastingspunten blijft voor het bodemleven en het grondwater en tevens onder de 10 milieubelastingspunten voor het oppervlaktewater door middel van:</p> <ul style="list-style-type: none"> – een aangepaste dosering (zie boven). – gebruik van driftbeperkende maatregelen die verder gaan dan de maatregelen die in de lijst van toegestane middelen zijn genoemd (bijvoorbeeld gebruik van 90% driftbeperkende doppen indien in de lijst 75% driftbeperkende doppen staan genoemd). – pleksgewijze toepassing; maluspunten vervallen bij pleksgewijze toepassing, mits de milieubelasting onder de 100 respectievelijk 10 milieubelastingspunten komt. Er wordt hierbij uitgegaan van een 10% toepassing van de etiketdosering. <p>De indeling van de driftbeperkende doppen en technieken is terug te vinden op de site van Helpdesk water met zoekterm "doppen" (http://www.helpdeskwater.nl/).</p>	<p>Controleer het aantal maluspunten.</p>

Nr.	Criterion	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie																						
4.4	<ul style="list-style-type: none"> - Per gewas geldt een maximale hoeveelheid werkzame stof per hectare per jaar (zie productgroepen) - Voor meermalige teelten geldt de maximale hoeveelheid werkzame stof per teelt - De volgende toepassingen worden meegerekend: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Voor zaaizaad of pootgoedontsmetting ▪ Direct na de oogst van het voorafgaande gewas ▪ Tijdens het zaaien of poten van het gewas ▪ Tijdens de teelt tot en met de oogst ▪ Bewaarmiddelen (alleen in de schuur), minerale olie, uitvloeiers en Ferramol (ijzer III) fosfaat) en zwavel vallen buiten de kg-norm 	<p>Controleer de gebruikte hoeveelheid werkzame stof na de teelt aan de hand van de registraties en/of facturen van loonwerkers.</p>																						
A4.2	<p><u>Maximaal kg gebruik gewasbeschermingsmiddelen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - onderstaande tabel bevat de maximale hoeveelheid werkzame stof per teeltwijze in kg per hectare (exclusief zwavel) per jaar. - gebruik van zwavel is toegestaan tot een maximum van 20 kg actieve stof per ha per jaar (spuit en pijpzwavel samen). <table border="0" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Teeltwijze</th> <th style="text-align: right;">Max. werkzame stof kg/teelt/ha/jaar</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Teelt op stelling/tunnel voorjaar</td><td style="text-align: right;">8</td></tr> <tr><td>Teelt op stelling/tunnel herfst</td><td style="text-align: right;">8</td></tr> <tr><td>Teelt op stelling/tunnel doorteelt</td><td style="text-align: right;">16</td></tr> <tr><td>Teelt op stelling/tunnel zomer</td><td style="text-align: right;">8</td></tr> <tr><td>Gekoelde teelt/normaalteelt voorjaar</td><td style="text-align: right;">14</td></tr> <tr><td>Wachtbed/normaalteelt herfst</td><td style="text-align: right;">25</td></tr> <tr><td>Trayplanten</td><td style="text-align: right;">30</td></tr> <tr><td>Vermeerdering zomerplanten/stek</td><td style="text-align: right;">32</td></tr> <tr><td>Vermeerdering winterplanten</td><td style="text-align: right;">45</td></tr> <tr><td>Normaalteelt productie</td><td style="text-align: right;">28</td></tr> </tbody> </table>	Teeltwijze	Max. werkzame stof kg/teelt/ha/jaar	Teelt op stelling/tunnel voorjaar	8	Teelt op stelling/tunnel herfst	8	Teelt op stelling/tunnel doorteelt	16	Teelt op stelling/tunnel zomer	8	Gekoelde teelt/normaalteelt voorjaar	14	Wachtbed/normaalteelt herfst	25	Trayplanten	30	Vermeerdering zomerplanten/stek	32	Vermeerdering winterplanten	45	Normaalteelt productie	28	<p>zie algemene eisen paragraaf 2.3.4</p>
Teeltwijze	Max. werkzame stof kg/teelt/ha/jaar																							
Teelt op stelling/tunnel voorjaar	8																							
Teelt op stelling/tunnel herfst	8																							
Teelt op stelling/tunnel doorteelt	16																							
Teelt op stelling/tunnel zomer	8																							
Gekoelde teelt/normaalteelt voorjaar	14																							
Wachtbed/normaalteelt herfst	25																							
Trayplanten	30																							
Vermeerdering zomerplanten/stek	32																							
Vermeerdering winterplanten	45																							
Normaalteelt productie	28																							
4.5	<ul style="list-style-type: none"> - De toegestane hoeveelheid werkzame stof per perceel mag met maximaal 25% worden overschreden onder de voorwaarde dat deze hoeveelheid op andere percelen met Milieukeurproduct wordt gespaard - De gespaarde hoeveelheid mag maximaal 2 jaar worden bewaard, waarna deze vervalt - De gebruikte hoeveelheid glyfosaat op bedrijfsniveau valt buiten het spaarsysteem. 	<p>Controleer de overschreden hoeveelheid werkzame stof en de gespaarde hoeveelheid.</p>																						

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.6	<p><u>Gewasbeschermingsplan</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is een gewasbeschermingsplan voor de aangemelde gewassen aanwezig, opgesteld door een vakbekwame* adviseur of een vakbekwame* teler waarmee wordt aangetoond dat aan de gestelde eisen kan worden voldaan (zie bijlage I) - Dit plan wordt minimaal één maal per jaar voorafgaand aan de teelt geactualiseerd en 5 jaar bewaard. <p>* Vakbekwaam houdt in dat de teler of adviseur met een relevant diploma en/of getuigschrift kan aantonen, dat hij/zij in staat is om een gewasbeschermingsmiddelenplan op te stellen, en kennis heeft van de ziekten en plagen die in een gewas kunnen optreden.</p>	<p>Controleer of het gewasbeschermingsplan voldoet aan de gestelde normen.</p>
4.7	<p><u>Registraties</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Actuele registratie van inkoop, voorraad, en verbruik van gewasbeschermingsmiddelen (inclusief biologische middelen) voor het gehele bedrijf van oogst tot oogst - Registratie verbruik (dosering, datum, volledige middelnaam en/of Ctgb code), toepasser, reden toepassing en toepassingsmethode op perceelniveau - Registraties dagelijks in logboek bijwerken - Vermeld reden voor afwijking van het gewasbeschermingsplan in logboek. 	<p>Controleer of registraties aanwezig zijn en conform eisen zijn ingevuld.</p>
4.8	<ul style="list-style-type: none"> - Toepassers van gewasbeschermingsmiddelen zijn in bezit van een geldig Bewijs van Vakbekwaamheid (voorheen spuitlicentie). 	<p>Controleer of toepassers in het bezit zijn van een geldig Bewijs van Vakbekwaamheid.</p>
4.9	<ul style="list-style-type: none"> - De keuring van de spuitapparatuur mag maximaal twee jaar oud zijn - De tweejaarlijkse spuitkeuring kan worden omgezet in de wettelijke driejaarlijkse spuitkeuring indien: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaarlijks zelfcalibratie plaatsvindt waarbij de werking van de doppen wordt getoetst en een onderhoudsrapport aanwezig is met de uitgevoerde acties bij afwijkingen van de dopafgifte groter dan 10% - De spuitapparatuur moet zijn goedgekeurd door een erkend bedrijf (NL; erkend door Stichting Kwaliteitseisen Landbouwtechniek (SKL)) - De verplichte keuring geldt ook voor motorvatspuiten (= inrichting voorzien van mechanisch aangedreven vloeistofpomp met drukregeling en een tank van minimaal 100 liter die in gebruik is voor de toediening van gewasbeschermingsmiddelen) - In andere landen van Europa (m.u.v. Nederland) geldt: Voor de keuring van spuitapparatuur is deelname aan een onafhankelijk keuringsnetwerk verplicht. Indien dit niet aanwezig is moet de kalibratie worden uitgevoerd door een vakbekwame* deskundige, conform de eis van de norm EN-13790. In deze norm is een afwijking van de dopafgifte van maximaal 10% van de nominale afgifte toegestaan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer het keuringsrapport op datum en resultaat en/of controleer de sticker op de spuitapparatuur op geldigheid - Controleer de onderhoudsrapporten van de zelfcalibratie als onderbouwing van de driejaarlijkse spuitkeuring. <p>In andere landen van Europa (m.u.v. Nederland) geldt: Controleer of de spuitmachine gekalibreerd is door een vakbekwame deskundige (niet de teler/eigenaar zelf), waarbij de afwijking van de afgifte bij een dop bij een bepaalde druk en de bemestingsgift binnen de maximaal toegestane afwijking valt.</p>
4.10	<ul style="list-style-type: none"> - Registreer onderhoudswerkzaamheden, inclusief werkzaamheden ten behoeve van kalibraties. 	<p>Controleer of onderhoudsregistraties voldoen.</p>

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.11	Bij gebruikmaken van een loonwerkbedrijf geldt: <ul style="list-style-type: none"> - Loonwerker is in het bezit van een VKL certificaat - Certificaathouder/deelnemer registreert dagelijks opdrachten (incl. perceel, dosering, datum, naam (Ctgb-code) en reden per perceel op gewasniveau Loonwerker registreert dagelijks de toepassingen: dosering, datum, naam en Ctgb-code, naam toediener, apparatuur op gewasniveau - Beide registraties worden binnen 72 uur na toepassing centraal verwerkt. Afwijkingen van het gewasbeschermingsplan worden met redenen geregistreerd - Om insleep van voornamelijk grondgebonden ziekten te voorkomen moet de loonwerker met schoongemaakte oogstmachines werken. 	Controleer of loonwerk voldoet aan eisen.
4.12	<ul style="list-style-type: none"> - Chemische grondontsmetting mag niet zijn toegepast (inclusief het gebruik van methylbromide) op de aangemelde percelen gedurende de laatste vier jaar - Een uitzondering hierop is mogelijk voor recent aangekocht of gehuurd land voor zover de certificaathouder daar contractueel geen mogelijkheid heeft gehad om chemische ontsmetting door de vorige eigenaar te voorkomen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer registraties of grondontsmetting heeft plaatsgevonden - CI heeft het recht bij VWA (voorheen PD) na te gaan of laatste vier jaar vergunning voor chemische grondontsmetting is verleend.
A4.3	<ul style="list-style-type: none"> - Op vermeerderingsvelden mag de gebruikelijke termijn van 4 jaar worden verkort tot twee jaar als uit de resultaten van grondmonsters blijkt dat de schadedrempels van Oosterbeek/ NAK-tuinbouw certificatie drempels zijn overschreden . 	zie algemene eisen paragraaf 2.3.11
4.13	<ul style="list-style-type: none"> - het schonen van sloten, slootoevers en taluds grenzend aan aangemelde percelen en ook de randen van aangemelde percelen gebeurt door maaien - probleemonkruiden** in de teeltvrije zone mogen pleksgewijs met rugspuit, spuitlans of onkruidstick met glyfosaat of MCPA worden bestreden, mits wordt voldaan aan alle wettelijke voorschriften. <p>**Akkerdistel, akkerkers (gele kers), akkermelkdistel, akkerpaardenstaart, grote brandnetel, heermoes, haagwinde, groot en klein hoefblad, kleefkruid, knolcyperus, kruipende boterbloem, kweek, moerasandoorn, ridderzuring, riet, varkensgras en veenwortel.</p>	Controleer of het schonen van genoemde terreintypen door maaien is gebeurd en of de genoemde probleemonkruiden volgens eis zijn behandeld.
4.14	<ul style="list-style-type: none"> - Verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen behandelen conform verordening HPA verordening Reiniging verpakkingen gewasbeschermingsmiddelen 2003 of de PT verordening Reiniging verpakkingen gewasbeschermingsmiddelen 2007 - Lege verpakkingen afvoeren conform de richtlijnen van de Stichting Opruiming Restanten Landbouwbestrijdingsmiddelen (STORL). 	Controleer of verpakkingen worden behandeld en afgevoerd volgens richtlijnen HPA en STORL.
4.15	<ul style="list-style-type: none"> - De spuittank moet na elke toepassing worden gereinigd / doorgespoeld. 	Het reinigen van de bespuiting wordt beoordeeld aan de hand van de residucontrole's (zie G2.1).
4.16	Spuitapparatuur en voorzieningen <ul style="list-style-type: none"> - Uiterlijk 2015 moet een vul- en spoelplaats op het bedrijf zijn gerealiseerd. 	nvt
A4.4	Vanggewassen/windschermen <ul style="list-style-type: none"> - gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen op, in of onder vanggewassen is niet toegestaan. - uitzondering hierop vormt het gebruik van herbiciden onder vanggewassen, die niet aan een watergang grenzen, in de eerste 2 jaar na aanplant. 	Controleer administratief en/of visueel of het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij vanggewassen/ windschermen aan de eisen voldoet

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
5 Water		
5.1	<ul style="list-style-type: none"> - In het geval het bedrijf gebruik maakt van berekening of irrigatie moet een waterplan worden opgesteld door vakbekwame* adviseur of vakbekwame* teler, - Met dit waterplan opgesteld wordt aangetoond dat voor de aangemelde gewassen aan de gestelde eisen kan worden voldaan. - In het waterplan moet worden vermeld: <ul style="list-style-type: none"> • Een inschatting van de hoeveelheid water die komend seizoen wordt gebruikt (gebaseerd op ervaring in vorig seizoen); • De waterbron die wordt gebruikt; • De beregenings- of irrigatietechniek die wordt toegepast. Er wordt minimaal 1 maatregel uit criterium W1.3 toegepast <p>Het waterplan wordt minimaal één maal per jaar voorafgaand aan de teelt geactualiseerd en 5 jaar bewaard* Vakbekwaam houdt in dat de teler of adviseur met een relevant diploma en/of getuigschrift kan aantonen, dat hij/zij in staat is om bijvoorbeeld een berekening voor de hoeveelheid water te kunnen uitvoeren, en kennis te hebben van de hoeveelheid water die een gewas nodig heeft.</p>	Controleer of het waterplan voldoet aan de gestelde normen.
5.2	<ul style="list-style-type: none"> - Gedurende het teeltseizoen wordt de gebruikte hoeveelheid water geregistreerd, uitgesplitst naar waterbron (conform de eisen voor het registreren van het grondwater gebruik zoals omschreven in de algemene eisen); - er gebruik gemaakt is van een beregeningsplanner of beregeningswijzer bij toepassing van additoneel water; Een beregeningsadvies door een ervaren adviseur geldt ook als zodanig 	- controleer visueel en/of administratief
5.3	<p>Bij gebruik van aanvullend water is minimaal 1 van de onderstaande maatregelen verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sproeiboom in plaats van beregeningskanon - Gebruik druppelaars - Afstellen beregeningsinstallatie (afgifte dopjes, verdeling m.b.v. maatbekers) - Toepassing fertigatie - Vaste beregening (niet mobiel) - Actuele vochtmetingen met behulp van tensiometer of watermarks - Inunderen (drains vol laten lopen vanuit de sloten) 	- controleer visueel en/of administratief
5.4	In het geval van open watertransport in Zuid Europa moet water worden toegediend via berekening of druppelirrigatie vanuit een waterbassin van minimaal 1200 m ³ /ha.	- controleer visueel en/of administratief

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
6 Teeltvrije zone		
A6.1	Voor percelen grenzend aan oppervlaktewater moet de emissie worden beperkt volgens de eisen uit de Activiteitenbesluit: <ul style="list-style-type: none"> • spuitboomhoogte maximaal 50 cm boven het gewas; • een teeltvrije (en spuitvrije) zone van tenminste: <ul style="list-style-type: none"> -0 cm bij gebruik van een emissiescherm, waarbij geen afdruipende gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater terecht kunnen komen; -50 cm bij handgedragen spuitboom; -100 cm bij het gebruik van veldspuit met luchtondersteuning of overkapte beddenspuit en vanggewas; -150 cm bij overige situaties 	Controleer of de teeltvrije zone wordt aangehouden
6.1	Een kleinere teeltvrije zone kan alleen worden aangehouden na schriftelijke goedkeuring van het waterschap.	Controleer of verklaring waterschap aanwezig is.

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
7 Reiniging glasopstanden		
7.1	<ul style="list-style-type: none"> – Alleen fluormiddelen voor glasreiniging op basis van ammoniumbifluoride zijn toegestaan – Middelen op basis van waterstoffluoride (dampwerking) zijn niet toegestaan – Aan de buitenzijde van de kas moet het water van de bovenzijde worden opgevangen en hergebruikt – Aan de binnenzijde is reiniging met hogedrukspuit en water ook een optie. Aanvullend zijn middelen op basis van zuren, waterstofperoxide en het gebruik van milde zeep (inclusief Savona) beschikbaar en toegestaan. 	Administratieve beoordeling van de registraties. Visueel beoordelen of opvang en hergebruik van water plaats vindt bij de reiniging van het glas.

8 Afval		
8.1	<ul style="list-style-type: none"> – Organisch en anorganisch afval scheiden, apart verwerken of afvoeren. – Groenafval - zoals takken, bladeren en maaisel – mag op perceel blijven – Anorganische afvalstromen gescheiden afvoeren in de volgende fracties voor zover daar in de regio inzamelsystemen voor beschikbaar zijn: tuinbouwfolies, plastic potten, bindmaterialen, schermdoeken, glas, asbest, papier en chemisch afval – Afspraken met afvalverwerkende bedrijven in contracten afsluiten. 	Controleer of afval volgens de eisen wordt afgevoerd en controleer de nota's van de afvalverwerkende bedrijven.
8.2	<ul style="list-style-type: none"> – Lozingen op het oppervlaktewater van afvalwater met ontsmettings- of gewasbeschermingsmiddelen zijn niet toegestaan – Afvalwater van het reinigen van producten moet op het bedrijf zelf worden verwerkt – Afvalwater gebruikt voor de voorbehandeling van zomerbloemen, waaraan middelen op basis van zilverthiosulfaat (STS) zijn toegevoegd, moet als chemisch afval worden afgevoerd. 	Controleer of afvalwater volgens de eisen wordt afgevoerd/verwerkt.
8.3	<ul style="list-style-type: none"> – Registreer soort, hoeveelheid en bestemming van afval afkomstig van het bedrijf (kunststof, substraat, gewas, gevaarlijk afval, overig). 	Controleer of het afval volgens de eisen is omschreven.

Nr.	Criterion	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
9 Verpakkingen		
9.1	<ul style="list-style-type: none"> - PVC of gechloreerde polymeren zijn niet toegestaan in verpakkingsmateriaal - Per kg verpakkingsmateriaal is de aanwezigheid van maximaal 100 mg zware metalen (cadmium, lood, kwik en zeswaardig chroom) toegestaan. 	Controleer de aankoopbonnen van het verpakkingsmateriaal en samenstelling van het verpakkingsmateriaal.

10 Klimaat		
10.1	<ul style="list-style-type: none"> - Vul de klimaatlat in op bedrijfs- of perceelsniveau volgens: http://www.klimaatlat.nl/arablefarm - Als alternatief hiervoor mag ook de klimaatmodule worden ingevuld - Voor akkerbouwgewassen en vollegrondsgroenten geldt als richtlijn een eindscore van 25 punten (op bedrijfsniveau of als gemiddelde over de percelen) - Voor fruit, blauwe bessen en boomkwekerijproducten geldt als richtlijn een eindscore van 10 punten (op bedrijfsniveau of als gemiddelde over de percelen). 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of de klimaatlat is ingevuld

Nr.	Criterion	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
11 Werkomstandigheden		
11.1	<ul style="list-style-type: none"> - Aandachtspunten voor duurzaam en veilig werken worden minimaal één maal per jaar met de betrokken medewerkers besproken in een werk- of teamoverleg - Van dit overleg is een verslag aanwezig (minimaal lijstje afspraken en datum van volgend werkoverleg) dat voor betrokken medewerkers toegankelijk is. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer verslag teamoverleg - Bij initiële audit bij bedrijf dat dit nog niet regelmatig doet: datum van eerste overleg moet zijn vastgesteld.
11.2	<ul style="list-style-type: none"> - De benodigde persoonlijke beschermingsmaterialen (PBM's) zijn beschikbaar en er is toezicht op het juiste gebruik. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer aanwezigheid materialen - Controleer het toezicht houden op het juiste gebruik. Dit toezicht kan blijken uit verslagen van werkoverleggen of uit aanwezige registraties of uit interviews op het bedrijf - Aantoonbaar met GlobalGap certificaat.
11.3	<ul style="list-style-type: none"> - Aanwezigheid RI&E van maximaal vier jaar oud en bijbehorend verbeterplan - Het verbeterplan wordt jaarlijks bijgewerkt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of RI&E aan eisen voldoet, evenals het verbeterplan - Aantoonbaar met geldig GlobalGap certificaat.
11.4	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijf zorgt voor opleidingen en trainingen van medewerkers - Overzicht van gevolgde trainingsactiviteiten per medewerker aanwezig (certificaten of getuigschriften). 	<ul style="list-style-type: none"> - Lijst opleidingen of trainingen waaraan medewerkers hebben deelgenomen - Aantoonbaar met geldig GlobalGap certificaat.
11.5	<ul style="list-style-type: none"> - Ingehuurd personeel krijgt instructies over werkzaamheden in bedrijf. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer de medewerkers op het ontvangen van instructies - Dit kan blijken uit verslagen van werkoverleggen, instructiemateriaal uit aanwezige registraties of uit interviews op het bedrijf - Aantoonbaar met GlobalGap certificaat.

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
11.6	<ul style="list-style-type: none"> - Personeel, zowel eigen als ingehuurd, wordt volgens de sector CAO behandeld - sector CAO aanwezig en in de ondertekende schriftelijke arbeidsovereenkomsten van iedere medewerker wordt naar de CAO verwezen - Personeel via uitzendbureau wordt volgens de CAO voor de uitzendbranche behandeld. Dit kan in Nederland worden aangetoond door te werken met uitzendbureaus die voldoen aan de eisen van NEN-4400-1 - In geval geen CAO aanwezig is aantonen dat het minimumloon wordt uitbetaald, zowel voor eigen als (via een uitzendbureau) ingehuurd personeel - Het minimumloon betreft het wettelijk minimumloon, dan wel het minimumloon dat door werkgevers- en werknemersorganisaties is overeengekomen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Administratieve audit op aanwezigheid van de sector CAO in het bedrijf en de verwijzing naar de CAO in de schriftelijke arbeidsovereenkomsten van iedere medewerker - Voor de vaste medewerkers gaat het om CAO Open Teelt Personeel via uitzendbureau geldt CAO voor uitzendbranche Uitzendbureaus die NEN-4400-1 zijn gecertificeerd staan vermeld op de website www.normeringarbeid.nl - Getekende contracten van eigen als ingehuurd personeel inzien (steekproef van twee medewerkers) - Conformiteitsverklaring van een accountant inzien.
11.7	<ul style="list-style-type: none"> - Actuele registratie medewerkers bedrijf (volledige namen, functieomschrijving, geboortedatum, startdatum, sofinummer, kopie identiteitskaart/paspoort). 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer inhoud personeelsdossier - Een conformiteitsverklaring van een accountant kan volstaan.

12 Aanvullende registraties		
12.1	<ul style="list-style-type: none"> - De data van de oogst van de gewassen. Bij doorlopende oogst moet de hoeveelheid geoogst product en herkomst op het bedrijf per datum worden geregistreerd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer administratief

3. KEUZEMAATLATTEN

Op de volgende vier keuzemaatlatten moet een minimaal aantal punten worden behaald. Per maatlat staan deze puntenaantallen aangegeven. Het niet voldoen geldt als een major tekortkoming.

- 3.1: Keuzemaatlat algemeen;
- 3.2: Keuzemaatlat werkomstandigheden;
- 3.3: Keuzemaatlat natuur en landschapsbeheer;
- 3.4: Klimaatlat.

3.1 Keuzemaatlat algemeen

Elke teler begint met 0 bonuspunten bij vollegrond, stellingen en tunnels, en 1 voor de vermeerderingsteelten. Voor elke milieubelastende toepassing van gewasbeschermingsmiddelen worden maluspunten afgetrokken. Deze moeten worden gecompenseerd met bonuspunten uit de keuzemaatregelen uit de categorie gewasbeschermingsmiddelen. De som van bonus en maluspunten voor gewasbeschermingsmiddelen is 0.

Aantal te behalen punten

In onderstaande tabel staat aangegeven hoeveel punten u moet behalen. De punten worden telkens per perceel berekend. Een aantal keuzeonderdelen geldt alleen voor het betreffende perceel, andere keuzemaatregelen zijn geldig voor het gehele bedrijf. Punten worden berekend per teelt.

Aantal te behalen punten per perceel per teelt:	10
---	----

Tabel Keuzemaatregelen

Nr.	Keuzemaatregel	Beoordelingsrichtlijn	Punten
KA1	Gewasbeschermingsmiddelen		
KA1.1	<u>Schimmels en spint</u> Voor dit onderdeel is maximaal 1 punt te behalen – Bestrijding van <i>P. cactorum</i> op wachtbed. – Bestrijding van spint op wachtbed.	– controleer visueel en/of administratief	1 1
KA1.2	<u>Onkruid</u> Onkruidbestrijding voor het zaaien of planten op minstens 80% van de oppervlakte met het gewas op perceelniveau: – Volledig mechanisch. Voor dit onderdeel zijn maximaal 3 punten te behalen Onkruidbestrijding na het zaaien of planten op minstens 80% van de oppervlakte met het gewas op perceelniveau: – Volledig mechanisch. – Combinatie van stroken- of rijenbespuiting en mechanisch wieden in de rijen. – Geen gebruik van bodemherbicide	– controleer visueel en/of administratief	2 3 1 1

KA1.3	<u>Grondontsmetting</u> <i>Voor dit onderdeel zijn maximaal 3 punten te behalen</i> Preventieve maatregelen ter voorkoming van grondontsmetting op bedrijfsniveau: <ul style="list-style-type: none"> - verruimen bouwplan (vruchtwisseling), door een aanvullend gewas op te nemen of door grondruil op minimaal 15% van het areaal. - toepassen maatregelen die de aaltjesbesmetting in de bodem verminderen door een alternatieve voorvrucht, zoals Tagetes patula (tegen wortelknobbelaaltjes = Pratylenchus penetrans) op minimaal 15% van het areaal. - Volledige teelt op substraat. 	<ul style="list-style-type: none"> - controleer visueel en/of administratief 	3 2 1
KA1.4	<u>Emissie</u> <i>Voor dit onderdeel zijn maximaal 6 punten te behalen (Alleen te behalen indien oppervlaktewater aanwezig is). Indien er geen oppervlakte water aanwezig is dan worden standaard 6 punten bij het aantal punten opgeteld.</i> Emissiebeperkende maatregelen op perceelniveau: <ul style="list-style-type: none"> - Bij een emissiescherm waarbij geen afdruipende gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater terecht kunnen komen. - Bij 50 cm teeltvrije zone, indien gebruik wordt gemaakt van een hand-of mechanisch gedragen spuitboom en vanggewas. - Bij 50 cm teeltvrije zone, indien gebruik wordt gemaakt van een vanggewas en een overkapte beddespuit of veldapparatuur met luchtondersteuning. - Bij 100 cm teeltvrije zone, indien gebruik wordt gemaakt van een vanggewas en een overkapte beddespuit of veldapparatuur met luchtondersteuning. - Vergroting teeltvrije zone tot: <ul style="list-style-type: none"> - 225 cm - 300 cm 	<ul style="list-style-type: none"> - controleer visueel en/of administratief 	6 2 2 2 2 3
KA1.5	<u>Extra emissiebeperkende maatregelen op bedrijfsniveau (max 5 punten)</u> <ul style="list-style-type: none"> - zuiveringsmethoden voor spoel- en reinigingswater van spuitmachines, opvang en zuivering van restvloeistoffen via de systemen van Biofilter, Phytobac, Helioser en Sentinel; - Automatische inwendige reiniging spuitmachines; - Inrichten van een vulplaats voor de spuit die geen afloop naar oppervlakte water of afvoer putten heeft; - Inrichten retentievijver. 	<ul style="list-style-type: none"> - controleer visueel en/of administratief 	5 2 5 2
KA2 Bemesting en watergebruik			
KA2.1	<u>Organische mest</u> <ul style="list-style-type: none"> - Organische mest als basisbemesting (tot de P-norm is behaald en de N-norm niet wordt overschreden), en kunstmest als fijnregeling tot max 20% van de N norm op perceelniveau 	<ul style="list-style-type: none"> - controleer visueel en/of administratief 	3
KA2.2	<u>Groenbemester</u> <ul style="list-style-type: none"> - Teelt van een groenbemester op perceelniveau mits: <ul style="list-style-type: none"> • voor 1 september is gezaaid • op minstens 50% van de oorspronkelijke oppervlakte • geen additionele stikstofgift (dus ook geen afval drainwater) 	<ul style="list-style-type: none"> - controleer visueel en/of administratief 	2

KA2.3	<u>Strooier</u> – Gebruik van een pneumatische-, een nokkenrad- of een rijenstrooier op perceelniveau	– controleer visueel en/of administratief	1
KA2.4	<u>Stikstofbemonstering</u> sturing van de stikstofbemesting op basis van: – stikstofvenster – stikstofbijmestsystemen – crop-scan – nitracek – bladsteeltjesonderzoek of bladsapmetingen Per instrument geldt een bonuspunt met een maximum van 3	– controleer visueel en/of administratief	max 3
KA2.5	<u>Keuzemaatregelen bemesting (perceelniveau maximaal 5 punten /ha)</u> – Maximaal 100 kg N uit onbewerkte organische mest. Eventueel aan te vullen tot 170 met bewerkte mest (dunne fractie na mestbewerking, mineralenconcentraat). – Voor fosfaat: niet meer bemesten dan landbouwkundig advies, met een minimum van 30 kg P ₂ O ₅ /ha; – Toepassen van rijenbemesting met fosfaat. Door rijenbemesting toe te passen kan in een aantal gewassen de dosering omlaag. Hierdoor blijft meer ruimte over voor de aanvoer van organische stof ter verbetering van de bodemvruchtbaarheid; – Groenstrook van 3 meter langs watergangen ter voorkoming van afspoeling van stikstof en fosfaat. – Uitrijden organische mest niet eerder dan twee weken voor zaaien (gewas of groenbemester) / planten;	– controleer visueel en/of administratief	3 5 1 5 1
KA3	Energie (bedrijfsniveau maximaal 10 punten)		
KA3.1	– gebruik van zonne- of windenergie of duurzame energie van het net (overeenkomstig de definitie van het ministerie van Economische Zaken) voor aantoonbaar minimaal 50% (via groencertificaten en registratie van energieverbruik) van het elektriciteitsverbruik op het bedrijf ten behoeve van de aardbeienteelt. – in het geval de gebruikte duurzame energie zelf wordt opgewekt worden de bonuspunten verdubbeld.	– controleer visueel en/of administratief	5 10
KA4	Afval en substraat (maximaal 4 punten)		
KA4.1	<u>Hergebruik substraat of folie</u> – hergebruik van substraat – hergebruik van het folie en de plastic zakken voor het plantmateriaal in de koelcellen op bedrijfsniveau.	– controleer visueel en/of administratief	1
KA4.2	<u>Aanschaf gerecyclede materialen</u> – aanschaf gerecyclede materialen voor folie, en steunmateriaal voor tunnels – aanschaf gerecyclede materialen voor plastic zakken voor het plantmateriaal in koelcellen op bedrijfsniveau.	– controleer visueel en/of administratief	1
KA4.3	<u>Hergebruiken</u> – aantoonbaar laten recyclen of zelf hergebruiken van beregeningsbuizen, druppelslangen.	– controleer visueel en/of administratief	1
KA4.4	<u>Substraat</u> – gebruik substraat dat aantoonbaar voldoet aan Milieukeurcriteria of	– controleer visueel en/of administratief	1

	aantoonbaar gelijkwaardig op perceelniveau.		
KA5	Maatregelen voor natuur- en landschapsbeheer		
	Een bedrijf kan punten scoren door maatregelen in natuur- en landschapsbeheer (zie Bijlage V). Naast de verplichte 4 punten die gehaald moeten worden, kan één bonuspunt per 5 punten extra gescoord worden (d.w.z. bovenop de verplichte 4 punten) die meetelt in de puntenberekening.	– controleer visueel en/of administratief	
KA6	Onderzoeksprojecten		
	Actieve deelname aan onderzoeksprojecten (incl. praktijknetwerken) gerelateerd aan eisen en/of keuzemaatregelen uit het certificatieschema Plantaardige Producten uit open teelt, wordt beloond waarbij geldt: <ul style="list-style-type: none"> – de inhoudelijke eindverantwoordelijkheid ligt bij een onderzoeksinstelling – ondernemer moet minimaal zelf 10 uur of € 1.000,- besteden aan het project (voor het uitvoeren van experimenten en/of kennisuitwisseling). Projecten die in eigen beheer worden uitgevoerd, moeten worden voorgelegd aan het College van Deskundigen agro/food.	– controleer visueel en/of administratief	1 punt per project, max 2

3.2 KEUZEMAATLAT WERKOMSTANDIGHEDEN

Uit de keuzemaatlat moeten minimaal 4 punten worden behaald bij vast personeel, en 2 bij alleen tijdelijk personeel

Nr.	Keuzemaatregel	Beoordelingsrichtlijn	Punten
WE1	Medewerkers met een vast contract hebben jaarlijks een functionerings- of beoordelingsgesprek. Hiervan wordt een verslag gemaakt dat minimaal de gemaakte afspraken bevat over het toekomstig functioneren en de daarvoor benodigde ondersteuning vanuit bedrijf. Dit verslag is ondertekend door leidinggevende en medewerker.	Aanwezigheid verslag van functioneringsgesprek (minimaal lijstje afspraken en te nemen actie toegewezen aan een persoon).	2
WE2	Mogelijkheid tot medische keuring aanwezig, onder andere voor medewerkers die in aanraking komen met gewasbeschermingsmiddelen.	<ul style="list-style-type: none"> - Aanbod aan medewerkers om medische keuring te ondergaan. - Overzicht medewerkers die medisch gekeurd zijn. 	2
WE3	Het bedrijf investeert in preventie van gezondheidsklachten Dit kan op diverse manieren plaatsvinden, bijvoorbeeld door het inschakelen van een Arbodienst, het uitvoeren van werkplekbeoordelingen, of door het geven van informatie over risico's die verband houden met het werk.	<ul style="list-style-type: none"> - Afspraken met Arbodienst - Werkplekbeoordelingen uitgevoerd. - Informatiemateriaal op werkplek aanwezig over risico's 	2
WE4	Het bedrijf heeft medewerkers 'met afstand tot de arbeidsmarkt' in dienst (WAO, Wvg, Wajong, WGA).	Administratieve toets van UWV-verklaring.	2
WE5	Het bedrijf is een erkend leerbedrijf.	Administratieve toets inschrijving in leerbedrijvenregister.	1
WE6	Het bedrijf heeft afspraken met scholen over beschikbaarheid van stageplaatsen.	<ul style="list-style-type: none"> - Registraties contacten scholen. 	1
WE7	Het bedrijf stimuleert fietsen naar het werk.	<ul style="list-style-type: none"> - Toets aanwezigheid fietsenplan of reis- en onkostenvergoedingen voor fietsers. 	1

3.3 Keuzemaatlat Natuur- en Landschapsbeheer

Binnen de Keuzemaatlat Natuur- en Landschapsbeheer moeten minimaal 4 punten worden behaald. Overige punten tellen mee in de keuzemaatlat algemeen. De punten gelden alleen voor het natuur- en landschapsbeheer op grond in eigen beheer (incl. pachtgrond). De punten zijn te behalen op bedrijfsniveau. Alle te behalen onderdelen tellen hoogstens één keer mee.

Algemene maatregelen

Nr.	Keuzemaatregel	Beoordelingsrichtlijn	Punten /ha
NL1	Bedrijfsnatuurplan <ul style="list-style-type: none"> - Erf-inrichtingsplan (max. 5 jaar oud) door een van de provinciale organisaties van Natuur en Landschap of een andere door SMK te erkennen organisatie - Bedrijfsnatuurplan (max. 3 jaar oud) voor het hele bedrijfsareaal door een van de provinciale organisaties van Natuur en Landschap of een andere door SMK te erkennen organisatie - Lidmaatschap van een Agrarische Natuurvereniging of een bedrijfsnatuurplan dat meerdere bedrijven omvat 	<ul style="list-style-type: none"> - controleer visueel en/of administratief 	<p>1</p> <p>4</p> <p>1</p>
NL2	Tuinen <ul style="list-style-type: none"> - Siertuin van minstens 100 m² - Moestuin van minstens 100 m² 	<ul style="list-style-type: none"> - controleer visueel en/of administratief 	1 punt per item
NL3	Nestkasten en schuilgelegenheid <ul style="list-style-type: none"> - Drie door de mens aangebrachte nestgelegenheden voor vogels (o.a. nestkasten voor zangvogels, vlotjes voor zwarte sterns of eendetuiten). Dit geldt alleen indien aanwezigheid van deze soorten mogelijk is. - Een nestpaal voor ooievaars of een nestkast(en) voor roofvogels - Aanwezigheid van zwaluwnest(en) in stallen. Hieronder moeten uit hygiënisch oogpunt plankjes onder worden gehangen om de vogelpoep op te vangen. - Bijenkast(en) of nestgelegenheid voor (graaf)wespen - Schuilkast(en) voor vleermuizen - Minimaal 2 takkenhopen van snoeihout, maaisel of afgestorven riet met een hoogte van minimaal 1 meter als schuilplaats voor o.a. ringslangen, egels. - Minimaal 2 steenhopen (met openingen) met een hoogte van minimaal 1 meter als schuilplaats voor o.a. de steenmarter. Indien voor het aanleggen van deze steenhoop bouwpuin wordt gebruikt als bouw materiaal, dan dient dit te worden gemeld bij de desbetreffende gemeente. 	<ul style="list-style-type: none"> - controleer visueel en/of administratief 	1 punt per item
NL4	Overeenkomsten agrarisch natuurbeheer <ul style="list-style-type: none"> - Gras- of bouwlandpercelen met geldige ganzenbeheerovereenkomsten - Geldige weidevogelovereenkomst (d.m.v. contract met Dienst Regelingen of Agrarische Natuur Vereniging) - Geldige overeenkomst voor een beheerspakket ten behoeve van flora voor akker of weideland (d.m.v. contract met Dienst Regelingen of Agrarische Natuur Vereniging) 	<ul style="list-style-type: none"> - controleer visueel en/of administratief 	1 punt per item

Natte natuur

Nr.	Keuzemaatregel	Beoordelingsrichtlijn	Punten /ha
NL5	Sloten <ul style="list-style-type: none"> - Slootkant gefaseerd maaien in lengterichting van de sloot 1-3 meter vanuit waterlijn, d.w.z. de helft (+/- 10 %) wordt gemaaid over de totale lengte in eind mei / juni - Terrastalud of plasberm aan één kant van de sloot (ondiepe afgegraven strook van minimaal 1 meter breed en maximaal 0,3 meter diep en een lengte van minimaal de korte zijde van het perceel) - Uitbaggeren van de sloot met baggerspuit waarbij de bagger niet op de slootkant mag worden afgezet - Afrasteren van slootkanten in de volledige lengterichting van de sloot op minimaal 1 meter uit de slootkant, indien er meer dan 2 maanden per jaar vee aanwezig is 	- controleer visueel en/of administratief	1 2 1 1
NL6	Rietkragen, rietland <ul style="list-style-type: none"> - rietkragen of rietland aanwezig met een totale minimale oppervlakte van 20 m² 	- controleer visueel en/of administratief	1
NL7	Poelen <ul style="list-style-type: none"> - poel aanwezig van minimaal 1 meter diep en een minimale oppervlakte van 20 m² 	- controleer visueel en/of administratief	2
NL8	Plasdrasbeheer <ul style="list-style-type: none"> - overeenkomst aanwezig voor plasdrasbeheer van een perceel van minimaal 1 hectare. - Hierbij wordt gedurende minimaal 1 maand in de winterperiode water op het perceel gepompt. Dit onderwater gepompte gebied kan dienen als voedselgebied voor broedende weidevogels. 	- controleer visueel en/of administratief	2

Kruidachtige natuur

Nr.	Keuzemaatregel	Beoordelingsrichtlijn	Punten /ha
NL9	Randen <ul style="list-style-type: none"> - Niet gemaaid grasrand (op bouwland) of graanrand (langs gewassen anders dan granen) van minimaal 1,5 meter breed en lengte van minimaal één zijde van een Milieukeur perceel. - Bloeiende kruiden- en/of bloemenrand van minimaal 1,5 meter breed en lengte van minimaal één zijde van een Milieukeur perceel of één zijde van kas, stal of bassin. 	- controleer visueel en/of administratief	1 punt per item
NL10	Overhoeken <ul style="list-style-type: none"> - Overhoek aanwezig van minimaal 100 m² met daarop gevarieerde kruidige vegetatie die zich spontaan ontwikkelt of gefaseerd wordt gemaaid. Gefaseerd maaien houdt in dat jaarlijks maximaal de helft (+/- 10 %) van het oppervlak wordt gemaaid 	- controleer visueel en/of administratief	2
NL11	Perceelbeheer <ul style="list-style-type: none"> - Een in de winter ongeploegde akker van minimaal 1 ha met eventueel een ingezaaide groenbemester. - Grasland van minimaal 1 ha waarop gedurende het gehele jaar niet wordt bemest. Eventuele beweiding is wel toegestaan. 	- controleer visueel en/of administratief	2 1

Houtige natuur

Algemeen: ter voorkoming van de verspreiding van bacterievuur geen soorten aanplanten die daar gevoelig voor zijn.

Nr.	Keuzemaatregel	Beoordelingsrichtlijn	Punten /ha
NL12	Bomen <ul style="list-style-type: none"> - Minimaal 10 goed beheerde alleenstaande (knot)bomen op uw bedrijf (dit geldt niet voor hoogstamfruitbomen). - Een laan van (knot)bomen bestaande uit minimaal 10 goed beheerde (knot)bomen op uw bedrijf. - Minimaal 5 goed beheerde hoogstamfruitbomen op uw bedrijf - Windsingel met onderbegroeiing (bv. bloeiende planten of besdragende struiken). 	- controleer visueel en/of administratief	1 2 2 1
NL13	Houtwallen of -singels <ul style="list-style-type: none"> - Houtwallen, -singels, -kades, -graften of talluds van holle wegen op uw bedrijf met een minimale breedte van 1,5 meter en een minimale lengte van 10 meter. Deze houtwallen (houtsingels, -kades of -graften) zijn begroeid met inheemse bomen en/of struiken van minimaal 2 meter hoog en hebben een gesloten ondergroei van minstens 0,5 meter hoog. - De aanwezigheid van bomen op deze houtwallen (houtsingels, -kades, -graften of talluds) van minimaal 8 meter hoog. 	- controleer visueel en/of administratief	1 punt per item
NL14	Struwelen <ul style="list-style-type: none"> - De aanwezigheid van struwelen met een minimale breedte van 1,5 meter, een minimale hoogte van 1 meter en een minimale lengte van 10 meter. - Deze struwelen zijn begroeid met inheemse struiken of bramen van minimaal 2 meter hoog en hebben een gesloten ondergroei van minstens 0,5 meter hoog. - Afrasteren van struwelen tegen begrazing en bemesting. 	- controleer visueel en/of administratief	1 0,5 0,5
NL15	Hagen en heggen <ul style="list-style-type: none"> - hagen of heggen aanwezig met een minimale lengte van 10 meter met een rand van grassen en/of kruiden van minstens 0,5 meter breed. 	- controleer visueel en/of administratief	1
NL16	Bosjes <ul style="list-style-type: none"> - bosje(s) aanwezig met een oppervlak van minimaal 100 m² omringd door zoomvegetatie (bijv. struiken of klimplanten). 	- controleer visueel en/of administratief	3

Begrippenlijst

<i>Houtwal</i>	aarden wal (bestaande uit klei, leem en zand) begroeid met struiken en hoge bomen.
<i>Houtsingel</i>	houtige wal van struiken, takken en bomen.
<i>Houtkade</i>	begroeide waterkering.
<i>Houtgraft</i>	hoger gelegen oud stuk bosrand (bomen eronder zijn ontgonnen om akkerland van te maken).
<i>Struweel</i>	lichtminnende struiken (die laag blijven en/of hoog uitgroeien) als zelfstandige begroeiing of rand van houtopstanden.
<i>Hagen/heggen</i>	lijnvormige, aangeplante elementen van struiken die minstens 1,5 meter hoog zijn.
<i>Bosje</i>	kleine bospercelen van minimaal 100

3.4 Klimaatlat

- In te vullen op papier of via de klimaatlat: <http://www.klimaatlat.nl/arablefarm>.
- Voor akkerbouwgewassen en vollegrondsgroenten geldt een indicatieve eindscore van 25 punten;
- Voor fruit, blauwe bessen en boomkwekerijproducten geldt een indicatieve eindscore van 10 punten.

Nr.	Keuzemaatregel	Beoordelingsrichtlijn	Punten /ha
K0	Invullen klimaatlat op site www.klimaatlat.nl/arablefarm	- controleer visueel en/of administratief	
K1	Geleide bemesting Doorlopen van schema voor geleide bemesting op basis van bouwplan en bedrijfssituatie.	- controleer visueel en/of administratief	2,5
K2	Opstellen organische stof balans met gebruikmaking van vast afbraakpercentage van 2,5 % in de range van 2-2,5% bodem organische stof. Boven de evenwichtshoeveelheid organische stof toevoer met een als maximum gestelde benodigde hoeveelheid aan 2500 kg EOS/ha/jaar worden bonuspunten toegekend (bewustwording en handhaving bodemorganische stofniveau). Voor elke 12,50 kg Effectieve Organische Stof/ha. (EOS) aanvoer extra bovenop benodigde evenwichtshoeveelheid of maximale niveau EOS.	- controleer visueel en/of administratief	2,5 1
K3	Stikstofvangewas na laatste teelt.	- controleer visueel en/of administratief	10
K4	Verminderen N-gift uit kunstmest en dierlijke mest.	- controleer visueel en/of administratief	Per 1% lagere N-gebruiksnorm SMK: 1
K5	Andere soorten organische en kunstmest toedienen. <ul style="list-style-type: none"> - N kunstmest op basis van 100% ammonium - Overige N-kunstmest (ureum en urea/meststoffen met nitrificatieremmers) - Aandeel vergiste dierlijke (drijf)mest (van eigen bedrijf of aangevoerd) in totale organische mestgift (op basis van kg N) - 	- controleer visueel en/of administratief	Per 2% aandeel in gift: 1. Per 4% aandeel in gift: 1 Per 2% aandeel 1
K6	Niet-kerende grondbewerking	- controleer visueel en/of administratief	10
K7	Rijpadensysteem	- controleer visueel en/of administratief	10
K8	Gebruik van aanvulgrond zonder veen (alleen voor boomkwekerijproducten)	- controleer visueel en/of administratief	5

Bijlage 1: Uitwerking voorbeeld Gewasbeschermings-, bemestings- en waterplan

Naam : _____
 Adres : _____
 Postcode : _____
 Woonplaats : _____
 Telefoon : _____
 E-mail : _____

 Percelen : _____
 Oppervlakte : _____

Waterplan

Waterbron	Verbruik 2012 (m ³ /ha)	Geschat Verbruik 2013 (m ³ /ha)	Be-regening (m ³ /ha)	Druppel irrigatie (m ³ /ha)	Overig (m ³ /ha)
Grondwater	1000	1000	1000	0	
Oppervlaktewater	1000	1000	1000	0	
totaal	2000	2000	2000	0	

Berekening

Gewas	Methode
aardbei	Op basis van berekeningsplanner

Gewasbeschermingsplan (voorbeeld)

Gewas:				
Onderwerp	Aanpak	Invulling	Maluspunt	Kg a.s.
Vruchtwisseling	Teeltfrequentie			
	Voorvrucht			
Bodemziekten				
1:	Onderzoek			
Rassenkeuze				
	Ras			
	Resistentie			
Onkruidbestrijding				
	Mechanisch			
	Chemisch			
	Anders			
Ziekten en plagen :				
1.: Luizen	Schadedrempel			
	Middel			
	Frequentie			
2.: Etc, etc	Schadedrempel			
	Methode			
	Middel			

Gewas:				
Onderwerp	Aanpak	Invulling	Maluspunt	Kg a.s.
	Frequentie			
Totaal				

Indien toediening van de middelen door één persoon: naam toediener

Bemestingsplan fosfaat, uitgedrukt in kg P₂O₅ / ha

Aanvoer van 16 m³/ha VDM voor het poten van de aardappelen. Gehalte: 7.2 kg N/m³ en 4.0 kg fosfaat/m³. Fosfaat uit drijfmest heeft een werkingscoëfficiënt van 100%. In dit voorbeeld geldt dat de betreffende percelen vallen in de fosfaatklasse 'neutraal' waarbij in 2013 voor SMK een gebruiksnorm van 65 kg per ha geldt.

Perceel	Gewas	Aanvoer kg P ₂ O ₅ /ha			
		Gebruiks-norm	Organische mest m ³	P ₂ O ₅ uit org. mest	P ₂ O ₅ ruimte voor kunstmest
1					
2					
3					
..					

Tabel 4. Bemestingsplan stikstof, voorbeeld klei

Werkingscoëfficiënt N: 60% (voorjaarstoepassing).

Perceel	Gewas	Aanvoer kg N/ha			
		Gebruiks-norm	Organische mest m ³	N uit org. mest	N ruimte voor kunstmest/ha
1					
2					
3					
..					

Indien het bemestingsplan wordt uitgebreid met een plan voor geleide bemesting en een organische stofbalans kunnen punten worden gescoord binnen de Klimaatlat.

Datum : _____
 Naam : _____
 Paraaf : _____

Bijlage 2: Bemesting.

Stikstofgebruiksnorm mest

Gebruiksnorm stikstof

De stikstofgebruiksnorm is een norm per gewas en grondsoort per hectare per kalenderjaar. Deze norm is van veel factoren afhankelijk, o.a. gewas, ras (aardappelen), en grondsoort.

De hoogte van de stikstofgebruiksnorm voor uw bedrijf berekent u als volgt:

<i>Oppervlakte gewas 1 x Stikstofgebruiksnorm gewas 1</i>	+
<i>Oppervlakte gewas 2 x Stikstofgebruiksnorm gewas 2</i>	+
<i>Oppervlakte gewas 3 x Stikstofgebruiksnorm gewas 3</i>	+
<i>Oppervlakte gewas 4 x Stikstofgebruiksnorm gewas 4</i>	+
<i>Et cetera</i>	+
Totale stikstofgebruiksnorm	=

Hierbij moet rekening gehouden worden met de verschillende werkingscoëfficiënten van meststoffen want niet alle stikstof komt beschikbaar voor het gewas (zie tabel 1 achter in deze bijlage). De werkingscoëfficiënt (w.c.) voor kunstmest is per definitie 100%.

De berekening van de gebruikte hoeveelheid stikstof ziet er als volgt uit:

<i>Gebruikte dierlijke mest x w.c. dierlijke mest</i>	+
<i>Gebruikte compost x w.c.compost</i>	+
<i>Gebruikte kunstmest x 100%</i>	+
<i>Et cetera</i>	+
Gebruikte hoeveelheid stikstof	=

Vervolgens moet het zo zijn dat u op bedrijfsniveau niet meer stikstof gebruikt dan de stikstofgebruiksnorm voor het betreffende gewas of de betreffende gewassen.

Stikstofgebruiksnormen 2013:

Gewas	Klei 2013	Zand en löss 2013	Veen 2013
Vruchtgewassen			
Aardbei (wachtbed, vermeerdering)	120	110	115
Aardbei (productie)	170	155	160

Milieukeur fosfaatgebruiksnorm mest

Gebruiksnorm fosfaat

De fosfaatgebruiksnorm bepaalt de maximale hoeveelheid fosfaat uit dierlijke mest, kunstmest en alle andere fosfaathoudende mestsoorten die u per kalenderjaar per hectare mag gebruiken. Bij de berekening van de hoeveelheid fosfaat die een bedrijf gebruikt, telt iedere kilo mee. Er wordt niet gerekend met een werkingscoëfficiënt. Fosfaat uit compost is voor 50% vrijgesteld met een bovengrens van 3,5 gram per kg droge stof. Fosfaat uit schuimaarde telt 100% in de fosfaatgebruiksnorm

De fosfaatgebruiksnorm ziet er voor 2013 binnen Milieukeur als volgt uit:

Fosfaatklassen voor Pw-getal op bouwland en PAL-getal op grasland volgens het voorstel voor differentiatie van fosfaatgebruiksnormen

Klasse	Pw-getal, mg P ₂ O ₅ /l	PAL-getal, mg P ₂ O ₅ /100 g
Fosfaatarm	<25	<16
Laag	< 36	< 27
Neutraal	36-55	27-50
Hoog	>55	>50

Milieukeur Fosfaatgebruiksnormen voor 2013 in kg/ha/jaar:

Sector		
Bouwland	Hoog	55
	Neutraal	65
	Laag	80
	Fosfaatarm	120
Grasland	Hoog	85
	Neutraal	95
	Laag	100
	Fosfaatarm	120

Voorwaarden:

- Ondernemers laten volgens protocol onderzoek uitvoeren
- Geen onderzoek, dan automatisch volgens fosfaatklasse hoog.

Fosfaatarme gronden

- Fosfaatbemesting 4 jaar lang maximaal 120 kg/ha/jr
- Bouwland Pw-getal < 25 → hoeveelheid boven de standaard fosfaatgebruiksnorm met kunstmest.
- Grasland PAL-getal < 16 → mag volledig met dierlijke mest.
- Volgens protocol laten bemonsteren.

Bemonstering van de bodem

Definitie landbouwperceel:

- Één aaneengesloten oppervlakte behorend tot één bedrijf.
- Uniform landgebruik (grasland of bouwland, dus geen gewasniveau).
- Topografisch begrenst (wegen, sloten, houtopstanden, muren, wallen e.d.) waarbij de ondernemer bij de bemonsteringsopdracht de grenzen van het perceel aangeeft.

Vaststellen oppervlakte Gecombineerde Data-Inwinning (GDI):

- Eenmalig d.m.v. GPS (x- en y-coördinaten) op hoekpunten.
- Bij uitbreiding van perceel (dempen van sloot) opnieuw grenzen (oppervlakte) vaststellen.
- Bij splitsing perceel in bouwland en grasland opnieuw oppervlakte vaststellen.
- Koppelen aan NAW, KvK-nr en BSN-nr.
- Vanwege wet bescherming persoonsgegevens verhindert gegevensverstrekking aan landbouwer en/of grondmonsternemer.

Grondonderzoek:

- Blijft 4 jaar geldig na datum bemonstering, ook na splitsing perceel.
- Bij splitsing kan voor elk deel een nieuwe analyse worden uitgevoerd.
- Blijft geldig zolang onderzoek past bij landgebruik (Pw-getal bij bouwland), dus bij wisselbouw handig om gelijktijdig zowel Pw-getal als PAL-getal te laten bepalen.
- Op korte termijn gehele perceel bemonsteren met 40 steken/5 ha of volgens protocol P-arme gronden (aantal steken afhankelijk van oppervlakte, is niet begrensd door 5 ha).
- Bemonsteringsmethode op termijn gebaseerd op een gestratificeerde steekproef met loting van bemonsteringspunten.

Analyse:

- Per 2010 van aanvrager NAW, KvK-nr, BSN-nr, BRS-nr, GPS-coördinaten hoekpunten, landgebruik, bemonsteringsdatum, extractiedatum, rapportagedatum, methode van P-onderzoek, analyse-uitslag in Pw-getal en PAL-getal, uniek analysenummer en accreditatienummer van laboratorium (L-nummer).
- Via GPS-coördinaten wordt aan het perceel de oppervlakte gekoppeld.
- Analyseverslag voor 15 mei naar DR.

Deze wijze van bemonsteren geldt voor alle fosfaatbepalingen, dus zowel voor hoog, neutraal en laag als voor fosfaatarm.

De berekening van de gebruikte hoeveelheid fosfaat ziet er als volgt uit:

<i>Beginvoorraad dierlijke mest</i>	+
<i>Aanvoer dierlijke mest</i>	+
<i>Eigen productie dierlijke mest</i>	+
<i>Afvoer dierlijke mest</i>	-
<i>Eindvoorraad dierlijke mest</i>	-
<i>Beginvoorraad andere meststoffen</i>	+
<i>Aanvoer andere meststoffen</i>	+
<i>Eventueel eigen productie andere meststoffen</i>	+
<i>Afvoer andere meststoffen</i>	-
<i>Eindvoorraad andere meststoffen</i>	-
<i>Gebruikte hoeveelheid fosfaat</i>	=

Bijlage 3: Toelichting Residucontrole

Binnen Milieukeur worden bij elke certificaathouder standaard residumonsters genomen en aanvullende monsters bij verdenking van niet toegestane toepassing. Het te bemonsteren materiaal is blad omdat daarop de meeste middelen zijn terug te vinden. Voor hardfruit kan het te bemonsteren materiaal ook standaard uit productmonsters bestaan.

Het monster moet aan het eind van de teelt worden genomen en indien relevant bij de rassen en soorten die het meest vatbaar zijn voor ziekten. Ook kunnen grondmonsters worden genomen (als controle op het herbicidengebruik), monsters van onkruiden (bij de teelt van boomkwekerijproducten) of productmonsters (in fruitteelt en als controle op het gebruik van naoogstmiddelen). Bij de teelt op water kunnen ook watermonsters worden genomen.

Voor het residu onderzoek dient de certificatie-instelling een contract af te sluiten met een, voor de betreffende test (GCMS/LCMS), ISO 17025 geaccrediteerd laboratorium. Het laboratorium schrijft de monstergrootte per product per test voor. voor de certificatie instelling (of andere ISO 17025 geaccrediteerde bemonsterende instantie).

De werkwijze voor de residucontrole is als volgt:

- De monsternemer trekt twee aselechte monsters, monster a en b., verspreid over het perceel
- Per monster (a en b) wordt op een formulier (plattegrond met ligging van de percelen) aangegeven welke locaties van het perceel bemonsterd zijn.
- Dit formulier wordt door de inspecteur en desbetreffende teler voor akkoord ondertekend.
- De monsters moeten gekoeld worden getransporteerd en binnen 1 dag na monsternamen op het laboratorium worden aangeleverd.
- Monster a wordt door het laboratorium getest. Monster b wordt bewaard in de vriezer (-30°C) en kan bij calamiteiten desgewenst worden ingezet.
- Monster b wordt voor een periode van 6 maanden bewaard.
- Bij geconstateerde overschrijdingen wordt dit verlengd tot een termijn van 2 jaar.
- Het laboratorium stuurt de uitslagen van de test naar de certificatie-instellingen.
- De certificatie-instellingen koppelen het resultaat terug aan de teler, van alle geanalyseerde stoffen.
- Bij een foutieve uitslag of twijfel dient monster b getest te worden.
- Mocht dit resultaat ook in twijfel getrokken worden dan moet een heel nieuw monster van de betreffende partij worden genomen.
- In het geval van overschrijdingen net boven de detectiegrens is het raadzaam op korte termijn een nieuw monster te nemen en daarop de uitslag te baseren.

Monstergrootte

- Voor akkerbouwgewassen bevat het residu onderzoek een steekproef van minimaal 1 monster per 50 ha areaal aangemeld Milieukeurproduct naar boven afgerond. Dat wil zeggen 1 monster voor 1 t/m 50 ha, 2 monsters voor 51 t/m 100 ha, enz.. Voor vollegrondsgroenten geldt een steekproef van minimaal 1 monster per 20 ha aangemeld areaal Milieukeurproduct. Voor grotere oppervlakten geldt een extra monster per 30 ha extra oppervlak, naar boven afgerond. Dat wil zeggen 1 monster voor 1 t/m 20 ha, 2 monsters voor 21 t/m 50 ha, 3 monsters voor 51 t/m 80 ha, enz.
- Voor fruitteelt en de teelt van houtig kleinfruit geldt een steekproef van minimaal 1 monster per 20 ha per totaal areaal aangemeld Milieukeurproduct.
- Voor aardbeienteelt geldt een steekproef van minimaal 1 monster per 10 ha.
- Voor boomkwekerijproducten bevat het residu onderzoek een steekproef van minimaal 1 monster per 50 ha totaal areaal aangemeld Milieukeurproduct naar boven afgerond. Dat wil zeggen 1 monster voor 1 t/m 50 ha, 2 monsters voor 51 t/m 100 ha, enz

Er geldt een **maximum** van 3 monsters per Milieukeurteelt per bedrijf.

Bijlage IV.a

Regeling uitzondering bestrijdingsmiddelen

Artikel 1

1. Op de hierna genoemde bestrijdingsmiddelen of groepen van bestrijdingsmiddelen is de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 niet van toepassing:
- a. spiritus of zeep, met inbegrip van mengels van spiritus en zeep, bestemd voor de bestrijding van insecten en mijten op planten;
 - b. I. koolzuurgas:
 - A. ter verbetering van de groei van planten bij de teelt van gewassen onder glas, mits de bereikte concentratie koolzuurgas in de lucht in de betrokken kas lager is dan 1.500 ppm (parts per million);
 - B. bestemd voor het gebruik als ongediertebestrijdingsmiddel, mits toegepast in een volledig gasdicht afgesloten ruimte, tijdens het toepassen geen mensen in die ruimte aanwezig kunnen zijn en de bereikte concentratie koolzuurgas in die ruimte, zodra deze weer als werkruimte wordt gebruikt, alsmede in aangrenzende werkruimten lager is dan 1.500 ppm (parts per million);
 - c. zilvernitraat bestemd voor gebruik als groeiregulerend middel in de teelt van komkommers en augurken en als zaadontsmettingsmiddel;
 - e. natriumchloride bestemd voor gebruik als onkruidbestrijdingsmiddel;
 - f. pijpzwavel bestemd voor de bestrijding van meeldauw in de teelt onder glas, mits toegepast door middel van een zwavelverdampelaar en mits tijdens de toepassing geen mensen in de kas aanwezig zijn en werkzaamheden in de kas ingeval van volledige beluchting van de kas pas na ten minste één uur, dan wel in overige gevallen pas na ten minste vier uren nadat de toepassing heeft plaatsgevonden, worden aangevangen;
 - g. bier voor het bestrijden van slakken;
 - h. natriumchloride bestemd voor het gebruik als schimmelbestrijdingsmiddel in de champignonteelt;
 - i. celkalk en ongebluste kalk bestemd voor het gebruik als schimmelbestrijdingsmiddel, mits degene die het middel toepast daarbij gebruik maakt van een waterdicht spuitpak en gelaats- en ademhalingsbescherming, dan wel van een gesloten cabine;
 - j. kalkstikstof bestemd voor het bestrijden van onkruiden en schimmels, mits in de vorm van een stofvrij granulaat en na toepassing direct in de grond ondergewerkt;
 - k. oplossingen van suiker in water bestemd voor het bestrijden van oortjesziekte in boomkwekerijgewassen;
 - l. magere melk en producten daarvan bestemd om de verspreiding van virussen tussen planten te voorkomen, mits toegepast door middel van een behandeling waarbij planten, plant- en snijmateriaal, dan wel handen worden ondergedompeld;
 - m. calciumchloride bestemd om bruinverkleuring van champignons te voorkomen, mits toegepast in een concentratie van maximaal 0,5%;
 - n. calciumchloride bestemd om natrot in de witlofteelt te bestrijden, mits toegepast door middel van een dompelbehandeling;
 - o. kalk en bijenwas bestemd om te worden gebruikt als wondafdekmiddel;
 - p. zand of gesteentemeel bestemd om insecten, mijten, bacteriën en schimmels op planten te bestrijden;
 - q. waterglas (natrium- of kaliumsilicaat) bestemd om ziekten en insecten op planten te bestrijden;
 - r. zeewier- en algenextracten, alsmede mengsels daarvan, bestemd als groeistimulator voor planten, mits toegepast door middel van aangieting, toevoeging aan voedingswater of dompeling;
 - s. knoflook-, soja- en ui-extracten, alsmede mengsels daarvan, bestemd om planten te beschermen tegen insecten en schimmels, mits toegepast door middel van aangieting, toevoeging aan voedingswater of dompeling;
 - t. componenten van etherische oliën van plantaardige oorsprong, die krachtens het Warenwetbesluit Aroma's mogen worden toegepast in levensmiddelen, ter bestrijding van ziekten en plagen op planten en plantaardige producten, mits toegepast door middel van dompeling of aangieting;
 - u. middelen uitsluitend samengesteld uit kokos- en zonnebloemolie, bestemd voor het bestrijden van insecten op fruit-, groente- en siergewassen, mits de concentratie werkzame stoffen in de spuitvloeistof niet meer bedraagt dan 0,1%;
 - z. ammoniak, ter bestrijding van schimmelinfecties in de teelt van champignons, mits toegepast door middel van pleksgewijs aangieten van de infectiehaarden met een 10% waterige ammoniakoplossing in een dosering van 75 ml oplossing per 'mol'.

- aa. kaliumbicarbonaat, als schimmelbestrijdingsmiddel in de teelt van bloemisterij- en groentengewassen onder glas, mits verspoten in een concentratie van 8 gram per liter water en maximaal 1000 tot 1500 liter spuitvloeistof per hectare;
- bb. chitosan kant en klare oplossing, ter bestrijding van wortel- en stengelrot in de substraatteelt van komkommer, en bij de substraatteelt van tomaat ter bestrijding van verwelkingsziekte, mits toegepast door middel van een behandeling in de vorm van aangieten met 4 tot 300 mg per plant;
- cc. chitosan kant en klare oplossing, ter bestrijding van schimmelziekten in de teelt van sla, radijs of komkommer onder glas, mits de gewasbehandeling gebeurt in een dosis van 0,05 gram per liter en de volgende waarschuwingzinnen op het etiket worden geplaatst:
 - de kasten van bestuivers dienen te worden gesloten totdat het gewas volledig droog is;
 - de ramen van de kassen dienen te worden gesloten totdat het gewas volledig droog is;
 - gevaarlijk voor niet-doelwit arthropoden: vermijd onnodige blootstelling;
- dd. kaliumfosfaat als schimmelbestrijdingsmiddel in de teelt van komkommer, sla en tomaat; mits verspoten in een concentratie van 3 tot 3,4 gram per liter water met een maximum van 1500 liter spuitvloeistof per hectare;
- ee. het middel ERII – met als werkzame stof maltodextrine – ter bestrijding van insecten en mijten in de teelt van land- en tuinbouwgewassen, met name glasgroenteteelt, sierteelt onder glas, kleinfruit en boomkwekerijgewassen, mits de volgende waarschuwingzinnen op het etiket worden geplaatst:
 - voor teelten onder glas:
 - de kasten van bestuivers dienen te worden gesloten totdat het gewas volledig droog is;
 - de ramen van de kassen dienen te worden gesloten totdat het gewas volledig droog is;
 - voor vollegrondteelten:
 - dit middel is gevaarlijk voor bijen en hommels. Niet toegestaan is toepassing in bloeiende gewassen of in niet-bloeiende gewassen wanneer deze actief bezocht worden door bijen en hommels. Niet toegestaan is toepassing wanneer bloeiende onkruiden aanwezig zijn.
 - gevaarlijk voor niet-doelwit arthropoden. Vermijd onnodige blootstelling;
- ff. natriumbicarbonaat als schimmelbestrijdingsmiddel in bloemisterijgewassen en groentengewassen onder glas, mits verspoten in een dosering van 2,5 gram per liter water en maximaal 1000 tot 3000 liters spuitvloeistof per hectare.

Bijlage IV.e

Lijst van toegestane gewasbeschermingsmiddelen voor aardbeien vollegrond (incl. tunnels onverwarmd en stellingen)

Werkzame stof	Merksnaam o.a.	Periode	Max. dosering Kg/ha of l/ha	Actieve stof kg/ha	Milieubelasting (MBP) opp. bodem grond water leven water			Aanwijzingen	MP
Herbiciden voor het planten									
glufosinaat-ammonium	Basta 200	mrt-aug	3	0,600	0	6	117	Aandachtsstof	1
		sept-feb	3	0,600	0	6	960	Aandachtsstof	1
glyfosaat	Agrichem glyfosaat	jan-dec	4	1,440	4	12	0	Aandachtsstof	1 ^A
Herbiciden na planten									
fenmedifam	Fenmedifam vlb 157	mrt-aug	3	0,470	9	36	93	afwijkende max. dosering per keer	
quizalofop-P-ethyl	Targa Prestige	jan-dec	3	0,150	0	0	0		
s-metalachloor	Dual Gold	mrt-aug	0,7	0,670	0	6	0	driftreductie ^C	
s-metalachloor	Dual Gold	sept-feb	0,7	0,670	0	6	1	driftreductie ^C	
metamitron	Goltix WG	mrt-aug	1	0,700	4	2	7	Toegestaan in vermeerdering en wachtbed. Niet in gwbg MK-eis driftreductie ^B	
metamitron	Goltix WG	sept-feb	1	0,700	4	2	70	Toegestaan in vermeerdering en wachtbed. Niet in gwbg MK-eis driftreductie ^B	
Insecticiden									
thiacloprid	Calypso	jan-dec	0,25	0,120	3	48	1	max. 2 keer	
deltamethrin	Decis EC	jan-dec	0,2	0,005	9	0	0	MK-eis driftreductie ^B	
pirimicarb	Pirimor	mrt-aug	0,5	0,250	14	300	125	MK-eis driftreductie ^B	1
		sept-feb	0,5	0,250	14	300	200	MK-eis driftreductie ^B	1
Bacillus thuringiensis	Xen Tari WG	jan-dec	1	0,540	0	15	0		
chlofentezin	Apollo	jan-dec	0,3	0,150	4	28	0	MK-eis driftreductie ^C	

hexythiazox	Nissorun vlb	jan-dec	0,5	0,130	1	0	0		
abamectine	Vertimec Gold	jan-dec	0,5	0,005	0	3	0	Max 3x, driftreductie-eisen ^C	
spiromesifen	Oberon	sept-feb	0,5	0,120	30	1	2900	alleen bedekte teelt, niet grond-gebonden, niet in gwbg, max 2x	2
spirodiclofen	Envidor	mrt-aug	0,4	0,100	0	2	6		
milbemectin	Milbeknock	mrt-aug	0,5	0,005	5	1	0	Buitenteelt	
acequinocyl	Cantack	mrt-aug	1	0,164	1	1	2	Alleen vermeerdering	
		sept-feb	1	0,164	1	1	34	Alleen vermeerdering	
bifenazate	Floramite 240 SC	jan-dec	0.4	0.1	3	1	0	eisen driftreductie ^B	
Metarhiziuma nisopliae	Bio 1020	jan-dec	50	1	0	0	0		
Fungiciden									
Captan	Captan	jan-dec	1,5	1,245	8	15	41	Aandachtsstof MK-eis; alleen toegestaan in opkweek	1 ^A
Iprodion	Rovral aquaflo	jan-dec	1	0,500	0	0	1	Niet in gwbg bij pH bodem > 6,5 eisen driftreductie ^B	
trifloxystrobine	Flint	jan-dec	0,25	0,125	7	1	0	max. 3x	
fenhexamid	Teldor	jan-dec	1,5	0,750	2	5	0		
Fenamidone/ fosethyl-aluminium	Fenomenal	mrt-aug	4,5	2,970	23	81	325	Alleen in onbedekte teelt	1
fosethyl-aluminium	Aliette	jan-dec	7,5	6,000	0	45	0		
		dimetho-morph	Paraat	mrt-aug	3	1,500	0	24	45
		sept-feb	3	1,500	0	24	81		
Pyraclo-strobin/ boscalid	Signum	mrt-aug	1,8	0,600	4	58	95	Per jaar max 2x,	
		sept-feb	1,8	0,600	4	58	49	Per jaar max 2x,	
penconazool	Topaz	mrt-aug	0,5	0,050	0	0	850		1
		sep-feb	0,5	0,050	0	0	600		1
bupirimaat	Nimrod	mrt-aug	1	0,250	7	30	110	Alleen vollegrond	1
		sept-feb	1	0,250	7	30	130	Alleen vollegrond	1
Zwavel	Zwavel 80%	jan-dec	1 variabel	0,800	1	1	1		

mepanipyrim	Frupica	jan-dec	0,9	0,396	7	7	0		
fludioxonil/ cyprodinil	Switch	mrt-aug	1	0,625	30	750	50	MK-eis driftreductie ^B	1
		sept-feb	1	0,625	30	750	56	MK-eis driftreductie ^B	1
Melk-enzymen	Enzicur	jan-dec	1,5	0	0	0	0	Alleen bedekte teelt	
Overige									
metaldehyde	Brabant slakkendood	mrt-aug	7	0,420	0	0	0	Niet in gwbg	
Zaaizaad ontsmetting of zaadcoating: alle wettelijk toegelaten middelen toegestaan									

^A De maluspunten voor toepassing van milieukritische middelen voor het oppervlaktewater komen te vervallen indien de rand van het perceel minimaal 14 m is verwijderd van de insteek van het oppervlaktewater.

^B Voor dit middel gelden extra driftbeperkende maatregelen (75%): drift = 0,25 %

^C Voor dit middel gelden extra driftbeperkende maatregelen (90%): drift = 0,10 %

SMK